

בס"ד, ב' חשוון התשפ"ו

זבחים מ' – המקור לעיכוב מתנות הדם בקורבנות פנימיים, ודרשות ההיקש לפר יום הכיפורים

שאלות:

1. באמצע יום הכיפורים נפער סדק בתקרת ההיכל האם אפשר להמשיך בעבודת היום?

עיכוב שבע וארבע מתנות הדם בקורבנות פנימיים

הגמרא ממשיכה לפרט את הברייתא מהדף הקודם, שדרשה את הפסוק **"וַעֲשֵׂה לַפָּר כְּאֲשֶׁר עָשָׂה..."** כמקור לכך שכל המתנות בקורבנות הפנימיים מעכבות.

○ **בירור דברי הברייתא:** הברייתא אמרה שעיכוב שבע ההזאות נלמד מכך ש"שבע מעכבות בכל מקום". **הגמרא שואלת:** איפה מצאנו ששבע הזאות מעכבות? **רב פפא עונה:** בפרה אדומה (שנאמר בה "חֲקֵה") ובטהרת המצורע (שנאמר בו "תְּהִיֶּה", ומילים אלו נלמדות לעיכוב).

○ **עיכוב ארבע המתנות:** הברייתא למדה את עיכוב ארבע המתנות מהמילים **"כִּן יַעֲשֶׂה"**. **הגמרא מקשה:** למה צריך לימוד מיוחד? הרי גם ארבע המתנות כתובות וכפולות בפסוק (בלימוד "כאשר עשה"), כמו שבע ההזאות!

▪ **תירוץ רבי ירמיה:** הלימוד נצרך לשיטת **רבי שמעון**, שסובר שרק שתי מתנות נלמדות ישירות מהכתוב (מהמילה "קָרְנוֹת"), והשתיים האחרות נלמדות מההיקש בין פר כהן משיח לפר העלם דבר. לכן, צריך את הריבוי **"כִּן יַעֲשֶׂה"** כדי לכפול גם אותן וללמד שמעכבות.

▪ **שיטת רבי יהודה:** **רבי יהודה** חולק וסובר שבכל קורבן ארבע מתנות נלמדות מהמילים המיותרות **"בְּאֵהָל מוֹעֵד"**. **אביי** אומר שגם לפי **רבי יהודה**, הלימוד **"כִּן יַעֲשֶׂה"** נחוץ, כי היה מקום לחשוב שארבע המתנות לא יעכבו, כמו סמיכה ושירי הדם, מכיוון שגם הן לא מעכבות בכל מקום (בחטאת החיצונה, רק מתנה אחת מעכבת).
לכן בא הפסוק ללמד שארבע המתנות כן מעכבות.
לפי **רבי יהודה**, הלימוד מ"כִּן יַעֲשֶׂה" מלמד גם על סמיכה ושירי הדם בפר יום הכיפורים. **הגמרא מקשה:** הרי כבר למדנו את זה מהיקש! **הגמרא מתרצת:** היינו חושבים שההיקש מלמד רק על עבודות המעכבות את הכפרה (בגלל המילה "וְכִפָּר"), ולא על סמיכה ושיריים.

▪ **רבי שמעון:** לומד מהמילים המיותרות **"בְּאֵהָל מוֹעֵד"** שאם נפחתה תקרת ההיכל – לא היה מזה את ההזאות. **ורבי יהודה** לומד את זה מהמילה המיותרת 'אשר'.

2. אלעזר כהן ניגב את הדם שבשולי המזרק ונתן אותו על גג מזבח הזהב, הוא כיפר?

היקש לפר יום הכיפורים

הגמרא חוזרת לדון בדרשת הברייתא **"לֶפָר"** – זה פר יום הכיפורים".

▪ **הגמרא שואלת:** לאיזו הלכה נצרך ההיקש הזה, האם לעיכוב? הרי כבר נאמרה ביום כיפור המילה "חֲקֵה" שמלמדת על עיכוב.

- **תירוץ רב נחמן בר יצחק:** הלימוד נצרך לשיטת רבי יהודה, שסובר שהמילה "חקה" מתייחסת רק לעבודות שבבגדי לבן בפנים (בקודש הקודשים). לכן, היה מקום לחשוב שההזאות שבהיכל לא מעכבות, וההיקש בא ללמד שגם הן מעכבות.
- **דחיית התירוץ: רב פפא** דוחה את ההסבר הזה, ומראה שרבי יהודה עצמו לומד את עיכוב ההזאות שבהיכל מפסוק אחר ("וְכִלָּה מִכֶּפֶר"), וחולק בזה על רבי עקיבא וסובר שאפילו שפיכת שיירי הדם מעכבת.
- **תירוץ רב פפא:** ההיקש נצרך כדי ללמוד שלוש הלכות מפר כהן משיח לפר יום הכיפורים: "את, בדם, וטבילה". **רב אחא בר יעקב** מסביר: "את" בא להכשיר שלפוחיות על אצבע הכהן (שלא ייחשבו חציצה), "בדם" מלמד שצריך להיות דם בכלי בשיעור כל ההזאות מלכתחילה (משעת קבלת הדם), ו"טבילה" מלמד שצריך לטבול את האצבע בדם ולא "לספג" (לגרד) אותו מדפנות הכלי.

3. לבארי הכהן יש יבלת באצבע הוא יכול להזות על הפרוכת משעיר עבודה זרה?

מחלוקת רבי ורבי ישמעאל על נחיצות ההיקש

הגמרא מביאה ברייתא נוספת, שמראה מחלוקת בין רבי לרבי ישמעאל לגבי הדרשה של ההיקש לפר יום הכיפורים.

- **שיטת רבי:** הוא דורש כמו **רב פפא**, שההיקש נצרך ללמוד "את, בדם, וטבילה".
 - **שיטת רבי ישמעאל:** הוא טוען שניתן ללמוד את הדינים האלו לפר יום הכיפורים בקל וחומר, ולכן ההיקש לא נצרך לכך.
 - **ניתוח הקל וחומר: רבי ישמעאל** אומר: "ומה במקום שלא הושווה קרבן לקרבן (שהקרבנות ממינים שונים), הושוו מעשים למעשים (שהדינים שלהם זהים). מקום שהושווה קרבן לקרבן (שהם מאותו מין), אינו דין שיושוו מעשים למעשים (ולכן ניתן ללמוד את הדין של 'את בדם וטבילה' מהשוואת המעשים הזו)?" הגמרא מבררת על אילו קורבנות מדובר:
1. **ניסיון ראשון (נדחה):** הבסיס הוא פר ושעיר של יום הכיפורים (שהם לא שווים, אבל דיני ההזאות שווים), ומכאן נלמד לפר כהן משיח ופר יום הכיפורים (ששוים, שניהם פר). **הגמרא דוחה את הניסיון:** יש סיבה מיוחדת להשוות את פר ושעיר יוה"כ – שניהם נכנסים לקודש הקודשים.
 2. **ניסיון שני שנדחה:** פר העלם דבר ושעירי עבודה זרה. **הגמרא דוחה** גם את זה.
 3. **הבנה סופית:** הבסיס לקל וחומר הוא ההשוואה בין פר העלם דבר לשעיר יום הכיפורים:

ומה פר העלם דבר ושעיר יוה"כ, שהם לא שווים (זה פר וזה שעיר), מעשיהם שווים; פר העלם דבר ופר יוה"כ, שהם שווים (שניהם פרים), אינו דין שמעשיהם יהיו שווים? (ומכאן למדנו לפר יום הכיפורים את הדינים של **רב פפא**)

ובאותו אופן, הגמרא תראה בדף הבא, שלומדים בקל וחומר לשעיר יום הכיפורים משעירי עבודה זרה: ומה במקום שהקורבנות לא שווים (פר העלם ושעיר של יום הכיפורים) הושוו מעשיהם, קל וחומר במקום שהם שווים (שעירי עבודה זרה ושעיר יום הכיפורים, ששניהם שעירים), אינו דין שיושוו מעשיהם? ונלמד לשעיר יוה"כ את דיני את, בדם וטבילה? והגמרא תמשיך לדון בלימודים האלו בדף הבא.